

មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា

ការិយាល័យរដ្ឋបាលរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា និងទទួលបាន

ផលប្រយោជន៍ ប្រសិនបើមានការរៀបចំខ្លួនឱ្យមានលក្ខណៈ

ដូចគ្នាច្រើនទៅនឹង «ការិយាល័យក្រឡាបញ្ជី»

រឿងរ៉ាវដ៏ច្រើនដែលចុះក្នុងសារព័ត៌មានថ្មីៗ កន្លងទៅនេះ បានធ្វើឱ្យមានការកើនឡើងនូវកង្វល់ជាសាធារណៈក្នុងចំណោមមន្ត្រីនៅក្នុងអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា និងអ្នកសង្កេតការណ៍ពីខាងក្រៅ ទៅលើការរៀបចំរបស់ការិយាល័យរដ្ឋបាលរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាក្នុងការដោះស្រាយកិច្ចការតុលាការដែលចេះតែកើនឡើងកាន់តែច្រើន ។ កាលពីខែមិថុនាកន្លងទៅមានការចេញរបាយការណ៍ពីរិះគន់ចំពោះការចាត់ចែងការងាររបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ដោយអ្នកជំនាញអន្តរជាតិពីក្រុមខុសគ្នា ។ ក្រុមមួយដែលមានសមាសភាពអ្នកជំនាញឯករាជ្យពីររូប ដែលមានជំនាញខាងកិច្ចការរដ្ឋបាលបានបំពេញទស្សនកិច្ចនៅអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញនៅចុងខែឧសភា ដើម្បីវាយតម្លៃលើការរៀបចំរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងការចាត់ចែងកិច្ចការតុលាការរបស់ខ្លួន ។ របាយការណ៍វាយតម្លៃរបស់ក្រុមនេះស្ថិតនៅជាកិច្ចការសម្ងាត់នៅឡើយ លើកលែងតែសេចក្តីសង្ខេបខ្លីៗនៃការជូនយោបល់តែប៉ុណ្ណោះដែលត្រូវបានទម្លាយឱ្យដឹង ។ ទោះបីជាយ៉ាងនេះក៏ដោយ សេចក្តីសង្ខេបរួមគ្នាជាមួយរឿងរ៉ាវចុះផ្សាយតាមបណ្តាញសារព័ត៌មានដែលក្រុមនេះបានរកឃើញ បញ្ជាក់ឱ្យឃើញថាជំនាញការទាំងពីររូបជឿជាក់យ៉ាងមុតមាំថា មាន «ការខូចខ្ចី» ច្រើននៅក្នុងការដឹកនាំផ្នែករដ្ឋបាលនិងរចនាសម្ព័ន្ធក្នុងការធ្វើរបាយការណ៍របស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ។

នៅឯអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា ដំណើរការផ្នែករដ្ឋបាលទូទៅគឺជាការទទួលខុសត្រូវរបស់ការិយាល័យរដ្ឋបាល ។ ជាការបន្ថែមលើកិច្ចការជ្រើសរើសនិងគ្រប់គ្រងបុគ្គលិករបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ការិយាល័យរដ្ឋបាលជួយជ្រោមជ្រែងដល់ការិយាល័យច្បាប់ផ្សេងៗទៀតរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញតាមរយៈការធ្វើជាបណ្តាញផ្លូវការសម្រាប់ការទំនាក់ទំនងខាងក្នុងនិងខាងក្រៅរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ថែរក្សាប្រព័ន្ធទិន្នន័យដែលរួមមានឯកសារទាក់ទងនឹងរឿងក្តីទាំងអស់ ថែរក្សានិងទុកដាក់ភ័ស្តុតាងឱ្យបានគង់វង្ស ធានាសុវត្ថិភាពផ្នែកសន្តិសុខ ត្រួតពិនិត្យលក្ខខណ្ឌឃុំខ្លួន ហ៊ុកហ្វឹនបុគ្គលិករបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ព្រមទាំងដល់ជូននូវតម្រូវការទាំងផ្នែកសម្ភារ និងកិច្ចការរដ្ឋបាល (ដែលរួមមានសម្ភារៈការិយាល័យ សម្ភារៈប្រើប្រាស់ ការចាត់ចែងសម្ភារៈ និងអគារធ្វើការបច្ចេកវិទ្យា ព័ត៌មាន និងការដឹកជញ្ជូនជាដើម) ។

ការរៀបចំចាក់វ៉ែនកិច្ចការរដ្ឋបាលពេលបច្ចុប្បន្ន

ការិយាល័យរដ្ឋបាលដឹកនាំដោយប្រធានខ្មែរមួយរូប និងអនុប្រធានបរទេសមួយរូប ។ ប្រធានខ្មែរនៃការិយាល័យរដ្ឋបាលគឺទទួលខុសត្រូវលើ“ការកិច្ចគ្រប់គ្រងទូទៅ” លើកលែងតែ“កិច្ចការណាដែលពាក់ព័ន្ធនឹងបង្ហាញនិងនីតិវិធីអង្គការសហប្រជាជាតិ” តែប៉ុណ្ណោះ ។ ការទទួលខុសត្រូវរបស់ប្រធានការិយាល័យរដ្ឋបាលរួមមាន ជ្រើសរើសបុគ្គលិកខ្មែរ និងស្នើសុំការតែងតាំងពីសំណាក់រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ។ អនុប្រធានបរទេសមានការកិច្ចទទួលខុសត្រូវលើកិច្ចការរដ្ឋបាលនៃគ្រប់ការិយាល័យបរទេសរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ដោយរួមបញ្ចូលទាំងការជ្រើសរើសនិងគ្រប់គ្រងបុគ្គលិកបរទេសផង ។ ក្នុងការបំពេញភារកិច្ចទាំងនេះ ប្រធាននិងអនុប្រធានរដ្ឋបាលតម្រូវឲ្យមាន“ការសហការគ្នាដើម្បីធានាឲ្យបាននូវដំណើរការ និងការគ្រប់គ្រងប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាពនិងទទួលបានផលល្អ” ។

បើទោះបីជាការដឹកនាំរបស់ការិយាល័យរដ្ឋបាលត្រូវបានគិតថាមានទំនាក់ទំនងការងារសមស្របនិងរីកចំរើនក៏ដោយ សិទ្ធិអំណាចដែលចែកដាច់ពីគ្នារវាងការិយាល័យរបស់ខ្មែរ និងបរទេស ទាក់ទិននឹងថវិកា ការជ្រើសរើស និងការធ្វើរបាយការណ៍របស់បុគ្គលិកទំនេរនិងធ្វើខូចដល់កិច្ចខិតខំប្រឹងប្រែងក្នុងការឆ្លើយតបទៅនឹងកិច្ចការលំបាកៗ នៃការដំណើរការរបស់តុលាការថ្មីដែលមានលក្ខណៈស្មុគស្មាញនេះ ។ ដោយយោងទៅតាមរឿងរ៉ាវថ្មីៗ ក្រុមវាយតម្លៃបានកំណត់ថា ការបែងចែកការគ្រប់គ្រង“ដ្ឋាន”នូវឧបសគ្គជារឿយៗ មានការច្របូកច្របល់ជាញឹកញាប់ ព្រមទាំងធ្វើឲ្យស្រាកស្រាន្តដល់ការខិតខំប្រឹងប្រែងរបស់បុគ្គលិកទាំងសងខាងនៅក្នុងដំណើរការនេះ” ។ ក្រៅពីនេះ នៅមានកង្វល់ផ្សេងៗទៀតដូចជា សមត្ថភាពសម្រាប់ការការពារសាក្សីនៅក្រោមអំណាចរបស់ការិយាល័យរដ្ឋបាលការគ្រប់គ្រងឯកសារ ការគាំពារជនរងគ្រោះ ការគ្រប់គ្រងមន្ទីរឃុំឃាំងបណ្តោះអាសន្ន ។ បន្ទប់សវនាការនៅមិនទាន់រៀបចំឲ្យរួចរាល់នៅឡើយ ឧបករណ៍សំឡេងនិងសោតទស្សន៍មិនទាន់បានតម្លើងឲ្យបានស្រួលបួលនៅឡើយទេ ហើយនិងសេវាកម្មបកប្រែក៏ពុំមានលក្ខណៈសម្បត្តិគ្រប់គ្រាន់និងគួរឲ្យបារម្ភខ្លាំង ។

ការគ្រប់គ្រងរដ្ឋបាលថាវេនម៉ូសឌី

ស្ទើរតែនៅគ្រប់តុលាការដែលមានយុត្តាធិការចម្រុះជាតិនិងអន្តរជាតិបែបនេះ (ដែលឲ្យឈ្មោះថា តុលាការ“កូនកាត់”) ក៏ដូចជាតុលាការអន្តរជាតិដទៃទៀតដែរ ការិយាល័យក្រឡាបញ្ជីមានការទទួលខុសត្រូវសម្រាប់មុខងាររដ្ឋបាល ។ ការិយាល័យក្រឡាបញ្ជីដែលត្រូវបានរៀបចំជាពីរផ្នែក បញ្ជាក់ឲ្យឃើញច្បាស់ថា

ការិយាល័យរដ្ឋបាលអាចនឹងរៀបចំដំណើរការទៅបានប្រសើរជាង
ប្រសិទ្ធភាពជាងនេះ ។

និងប្រកបដោយ

ការដឹកនាំដែលមានលក្ខណៈរួបរួមនិងទទួលខុសត្រូវច្បាស់លាស់

ទិដ្ឋភាពដែលមានបែងចែកយ៉ាងច្បាស់លាស់រវាងការិយាល័យក្រឡាបញ្ជីនិងការិយាល័យរដ្ឋបាលគឺនៅត្រង់ចំណុចដែលថា ការដឹកនាំនិងជារៀងៗ រចនាសម្ព័ន្ធរបាយការណ៍របស់ការិយាល័យក្រឡាបញ្ជីស្ថិតនៅរួមគ្នាក្រោមការគ្រប់គ្រងរបស់មន្ត្រីតុលាការតែម្នាក់ ។ ឧទាហរណ៍ លក្ខន្តិកៈក្រុងរ៉ូមបានថា “ការិយាល័យក្រឡាបញ្ជីត្រូវដឹកនាំដោយក្រឡាបញ្ជីដែលជាមន្ត្រីរដ្ឋបាលគោលរបស់តុលាការ” ។ ការដឹកនាំរួម មិនត្រឹមតែជាកន្លឹះសំខាន់តែប៉ុណ្ណោះទេ ថែមទាំងជាធាតុផ្សំដ៏មានប្រយោជន៍សម្រាប់ការិយាល័យរដ្ឋបាលដឹកនាំការងារបានល្អទៀតផង ។ ដូចៀសទៅវិញ កន្លះចន្លោះអំពីសិទ្ធិអំណាចច្បាស់លាស់ឈានដល់ការគ្មាននរណាម្នាក់ធ្វើជាម្ចាស់លើកិច្ចការដ៏សំខាន់ជាច្រើន ។

ឧទាហរណ៍ សម្រាប់រយៈពេលបីឆ្នាំដំបូងនៃប្រតិបត្តិការរបស់តុលាការពិសេសសម្រាប់ទ្រឹស្តីកម្ពុជា ធ្ងន់ធ្ងរនៅទីម័រខាងកើត ដែលជាតុលាការកូនកាត់មានភាពស្រដៀងគ្នាច្រើននឹងអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាគឺគ្មានអំណាចរដ្ឋបាលកណ្តាលមួយក្នុងការធ្វើការសម្រេចនិងទទួលខុសត្រូវលើសេចក្តីសម្រេចអំពីការគ្រប់គ្រងចម្បងឡើយ ។ អ្នកអង្កេតការណ៍ជំនាញបានកំណត់សម្គាល់ឃើញភាពខ្វះចន្លោះរបស់តុលាការនេះទាក់ទងនឹងបញ្ហាគ្រប់គ្រងនេះតែម្តង ។ ដោយឡែក មុខងារគ្រប់គ្រងនិងដឹកនាំកិច្ចការរដ្ឋបាលមានការបែងចែកគ្នារវាងបេសកកម្មរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ និងអាជ្ញាធរកម្ពុជា ដោយភាគីទាំងពីរពឹងផ្អែកលើយុត្តាធិការផ្សេងទៀតនៅពេលដែលមានបញ្ហាណាមួយកើតឡើង ។ ភាពលំបាកខ្លាំងទាំងនេះកើតមានឡើងមួយផ្នែក បន្ទាប់ពីមានការបង្កើតមានតួនាទីរបស់អ្នកសម្របសម្រួលកិច្ចការច្បាប់ និងមានបុគ្គលិកដែលមម្រើរការងារដោយមន្ត្រីមានលក្ខណៈសម្បត្តិល្អ ។ តាមរយៈសម្តីរបស់មន្ត្រីនោះ ការបែងចែកអំណាចបានបង្កើតមានបរិយាកាសមួយដែលធ្វើឲ្យ “ខ្សែសង្វាក់បញ្ហាពុំមានលក្ខណៈច្បាស់លាស់ ព្រំដែនទទួលខុសត្រូវមិនច្បាស់លាស់ជារៀងៗ ហើយការកិច្ចការធ្វើឲ្យមាននិរន្តរភាពនិងការកាំទ្រដល់ដំណើរការមិនបានកំណត់ច្បាស់លាស់” ។

ដូចដែលក្រុមវាយតម្លៃបានធ្វើការកត់សម្គាល់ ភាពទន់ខ្សោយស្រដៀងគ្នារបស់ការិយាល័យរដ្ឋបាលកើតមកពីរចនាសម្ព័ន្ធ និងការដឹកនាំដែលព្រាកចេញដាច់ពីគ្នារបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ បង្កើតឲ្យមានការប្របូកប្របល់តួនាទី និងការទទួលខុសត្រូវរវាងមន្ត្រីកំពូលទាំងពីរនាក់ ។ ជាដល់វិបាកគឺថាគ្មានមន្ត្រីនៃការិយាល័យរដ្ឋបាលណាម្នាក់ មានអណត្តិពេញលេញក្នុងការចាត់វិធានការដែលសមស្រប

ចំពោះប្រតិបត្តិការមុនៗ អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញ ក៏ដូចជាពុំមាននរណាម្នាក់ត្រូវបានដាក់ទូទល់ខុសត្រូវ
ចំពោះការដែលមិនបានបំពេញការងារឲ្យបានល្អរបស់ខ្លួនដែរ ។

ការសម្របសម្រួលនិងការគ្រប់គ្រងផ្នែកតុលាការ

ភាពខុសគ្នាសំខាន់ទី២រវាងការិយាល័យរដ្ឋបាលនិងការិយាល័យក្រឡាបញ្ជីស្ថិតនៅត្រង់ថា
ការិយាល័យក្រឡាបញ្ជីធ្វើការងារដោយសម្របសម្រួលគ្នាយ៉ាងជិតស្និទ្ធ ហើយនៅក្រោមសិទ្ធិអំណាច
របស់មន្ត្រីច្បាប់ជាខ្ពស់របស់តុលាការ ដែលជាទូទៅត្រូវបានហៅថា ប្រធានតុលាការ ។ សិទ្ធិអំណាច
គ្រប់គ្រងរបស់ប្រធានតុលាការ អាចដាក់ឲ្យប្រធានការិយាល័យក្រឡាបញ្ជីទទួលខុសត្រូវផ្ទាល់ ចំពោះ
អង្គភាពតុលាការរបស់អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា, ធានាឲ្យប្រាកដថា កង្វល់ផ្សេងៗ ទាក់ទិន
នឹងច្បាប់ត្រូវទទួលដឹងព្រម និងត្រូវបានដោះស្រាយ ។ លើសពីនេះទៅទៀត ដោយសារតែប្រធាន
ការិយាល័យក្រឡាបញ្ជីបំពេញភារកិច្ចក្នុងនាមប្រធានតុលាការ ប្រធានក្រឡាបញ្ជីនោះមានអណតិកិច្ច
ក្នុងការធ្វើនិងអនុវត្តសេចក្តីសម្រេចចិត្តដែលចាំបាច់ក្នុងការធានាឲ្យប្រតិបត្តិការរបស់តុលាការទាំងមូល
មានប្រសិទ្ធភាព ។

ចំណែកអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាវិញ ទាំងកិច្ចព្រមព្រៀងដែលចែងពីក្របខ័ណ្ឌ
សហប្រតិបត្តិការរវាងអង្គការសហប្រជាជាតិ និងរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា ទាំងច្បាប់ស្តីពីការបង្កើតមាន
អង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាពុំបានបង្កើតឲ្យមានការិយាល័យតែមួយរបស់ប្រធានតុលាការ
ឡើយ ។ ដូច្នោះទៅវិញ បែរជាមានបង្កើតឲ្យមានប្រធានខ្មែរសម្រាប់អង្គជំនុំជម្រះនីមួយៗដូចជា អង្គបុរេ
ជំនុំជម្រះ អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង និងអង្គជំនុំជម្រះតុលាការកំពូលទៅវិញ ហើយគ្មានប្រធានអង្គជំនុំ
ជម្រះណាម្នាក់ទទួលខុសត្រូវក្នុងការគ្រប់គ្រងលើការិយាល័យរដ្ឋបាលឡើយ ។ វិធានផ្ទៃក្នុងបានដោះ
ស្រាយបញ្ហានេះមួយផ្នែកខ្លះដោយបង្កើតឡើងនូវ “គណៈកម្មាធិការរដ្ឋបាលតុលាការ” ដែលមានសមាស
ភាពចៅក្រមជាតិពូជ និងចៅក្រមអន្តរជាតិពូជ និងមានប្រធាន និងអនុប្រធានការិយាល័យរដ្ឋបាល
ចូលរួមត្រឹមថានេះ “ពិគ្រោះយោបល់” តែប៉ុណ្ណោះ ។ គណៈកម្មាធិការនេះត្រូវបានដួលសិទ្ធិក្នុងការ “ដួល
ប្រឹក្សា និងណែនាំដល់ការិយាល័យរដ្ឋបាលអំពីសកម្មភាពទាំងឡាយដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការកាន់កាប់ផ្ទៃក្នុងរដ្ឋ
បាល និងតុលាការដល់ការិយាល័យសហព្រះរាជអាជ្ញា ការិយាល័យសហចៅក្រមស៊ើបអង្កេត និងអង្គ
ជំនុំជម្រះដោយរួមទាំងការរៀបចំ និងការអនុវត្តនីតិវិធី” ទៀតផង ។

ក៏ប៉ុន្តែ សិទ្ធិអំណាចរបស់គណៈកម្មាធិការរដ្ឋបាលតុលាការក្នុងការ “ដួលប្រឹក្សា និងណែនាំ” ពុំត្រូវ
បានដួលអំណាចឲ្យក្នុងការដាក់ឲ្យការិយាល័យរដ្ឋបាលទទួលខុសត្រូវចំពោះមុខអង្គភាពតុលាការ អង្គភាព
តុលាការអាចហៅម្យ៉ាងទៀតថា អង្គជំនុំជម្រះ ឡើយ ហើយគណៈកម្មាធិការនេះក៏មិនអាចធានាបាន

នូវការសហការគ្នាជាទៀតទាត់ដែរ ។ ជាវិបាក អំណាចរបស់គណៈកម្មាធិការនេះមិនរឹងមាំគ្រប់គ្រាន់ក្នុង
ការដោះស្រាយបញ្ហាគ្រប់គ្រងនាពេលបច្ចុប្បន្ននៅក្នុងអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជាបានទេ ។
គួរតែធ្វើការកត់សម្គាល់ឲ្យច្បាស់ថា តុលាការព្រហ្មទណ្ឌអន្តរជាតិសម្រាប់អតីតប្រធានយុវហ្គេស្តាវីមាន
គណៈកម្មាធិការគ្រប់គ្រងដែលជួយសម្របសម្រួលការងារជាមួយការិយាល័យក្រឡាបញ្ជី ក៏ប៉ុន្តែប្រធាន
តុលាការនៅតែមានអំណាច“គ្រប់គ្រង”ជាក់ច្បាស់លើសកម្មភាពរបស់ការិយាល័យក្រឡាបញ្ជីដែល ។

ការជូនយោបល់ឱ្យមានប្រធានក្រឡាបញ្ជីនៅក្នុងអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា

ការិយាល័យរដ្ឋបាលនឹងទទួលបានប្រយោជន៍ច្រើនជាពិសេស ក្នុងការមានខ្សែសង្វាក់បញ្ជីដែល
មានលក្ខណៈកំណត់ច្បាស់លាស់ជាងនេះ ។ តាមទ្រឹស្តី កិច្ចការនេះអាចអនុវត្តបានសម្រេចដោយគ្រាន់
តែធ្វើការកំណត់ដោយប្រុងប្រយ័ត្ននូវការទទួលខុសត្រូវចំពោះការដឹកនាំនៅក្នុងគ្រប់ផ្នែក ។ ក្រុមវាយ
តម្លៃរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិបានជូនយោបល់នេះ ដោយសង្កត់ធ្ងន់ទៅលើភាពចាំបាច់ក្នុងការ
“បញ្ជាក់ឲ្យបានច្បាស់លាស់នូវការទទួលខុសត្រូវរបស់ប្រធាន និងអនុប្រធានការិយាល័យរដ្ឋបាលក្នុងការ
ធានាឲ្យមានការសម្រេចចិត្តប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព តាមរយៈការព្រមព្រៀងចែករំលែកការទទួល
ខុសត្រូវសម្រាប់ផ្នែកសំខាន់មួយចំនួនគ្នាទៅវិញទៅមក ហើយថា បុគ្គលិកដែលធ្វើការនៅក្នុងផ្នែកទាំង
នោះត្រូវរាយការណ៍ផ្ទាល់ជូនទៅប្រធាន ឬអនុប្រធានដែលទទួលខុសត្រូវលើផ្នែកនោះតែម្តង” ។

ក៏ប៉ុន្តែ បើទោះបីជាគួរនាំទីរបស់ប្រធាន និងអនុប្រធានត្រូវបានកំណត់ច្បាស់លាស់ក៏ដោយ
ការបែងចែកដាច់ពីគ្នាលើសិទ្ធិអំណាចប្រចាំថ្ងៃរវាងភាគីជាតិ និងអន្តរជាតិអាចនៅតែជាការរាំងស្ទះដល់
លទ្ធភាពរបស់ការិយាល័យរដ្ឋបាលក្នុងការធ្វើការសម្រេចចិត្តដែល ។ សម្រាប់ហេតុផលនេះ យើងគួរ
តែត្រូវបង្កើតតំណែងប្រធានក្រឡាបញ្ជីថ្មីមួយទៀត ដែលមានអំណាចគ្រប់គ្រងជាពិសេសលើកិច្ចការ
ទាំងមូលរបស់ការិយាល័យរដ្ឋបាល ហើយត្រូវបម្រើការងារដោយអ្នកដែលមានបទពិសោធន៍នៅក្នុង
កិច្ចរដ្ឋបាលតុលាការទៀតផង ។ ទាំងនេះនៅមិនទាន់និយាយដល់ការអនុវត្តន៍ ការជូនយោបល់របស់
ក្រុមវាយតម្លៃផ្សេងទៀតផងទេ នោះគឺការប្រប្រាប់បញ្ចូលលក្ខន្តិកៈនូវការកិច្ចរដ្ឋបាលជាតិ និងអន្តរជាតិដែល
មានលក្ខណៈស្រដៀងគ្នា ។

ទន្ទឹមគ្នានេះដែរ បទពិសោធន៍របស់តុលាការដែលមានលក្ខណៈជាអន្តរជាតិលើកឡើងថា ការិយា
ល័យរដ្ឋបាលនឹងអាចធ្វើការឲ្យមានប្រសិទ្ធភាពជាងនេះ ប្រសិនបើការដឹកនាំក្នុងការិយាល័យនេះត្រូវបាន
ដ្តល់ឲ្យមានអណត្តិ និងការទទួលខុសត្រូវក្នុងការធ្វើសេចក្តីសម្រេចស្ថិតនៅក្រោមអំណាចតុលាការ ។
ដូច្នោះ ក្រុមវាយតម្លៃបានជូនយោបល់ថា ចៅក្រមកណ្តាល [សម្រាប់ធ្វើទំនាក់ទំនង] ឬចៅក្រមនៅហ្វីលី
កន្នែងត្រូវមានអំណាចក្នុងការដ្តល់ឲ្យការិយាល័យរដ្ឋបាលនូវ “សេចក្តីសម្រេចនិងការណែនាំផ្សេងៗ ទាក់

ទិន្នន័យកិច្ចការរដ្ឋបាលតុលាការមួយចំនួន” ។ អាស្រ័យដោយមានលក្ខណៈសំខាន់ក្នុងការបញ្ចូលទាំង
ទស្សនៈយល់ឃើញរបស់ភាគីអន្តរជាតិនិងភាគីកម្ពុជា មានការជូនយោបល់ថា ការទទួលខុសត្រូវបែប
នេះត្រូវផ្តល់ជូនទៅប្រធានតុលាការដែលមានសមត្ថភាពចៅក្រមអន្តរជាតិទម្រង់ និងចៅក្រមកម្ពុជា
ទម្រង់ ។ សហប្រធានតុលាការដែលមានអំណាចគ្រប់គ្រងលើកិច្ចការរដ្ឋបាលរួមតែមួយអាចជួយដោះ
ស្រាយរាល់កង្វល់ផ្សេងៗ អំពីការរក្សាតុល្យភាពពេលបច្ចុប្បន្ន ទាក់ទិននឹងការធ្វើសេចក្តីសម្រេចចិត្តជាតិ
និងអន្តរជាតិនៅក្នុងការិយាល័យរដ្ឋបាលនៃអង្គជំនុំជម្រះវិសាមញ្ញក្នុងតុលាការកម្ពុជា ។

វ៉ែន ហេនដែល

ទីប្រឹក្សាច្បាប់មជ្ឈមណ្ឌលឯកសារកម្ពុជា
(ប្រែសម្រួលដោយ វ៉ាន់ថាន់ ពៅដារ៉ា)